

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2007-3-69 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 07-85/1037-399
Karar Tarihi : 8.11.2007

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN, Mehmet Akif ERSİN,
Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER: Tarkan ERDOĞAN, Aytül TOKATLI, Çağlar Deniz ATA

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Bafra Ticaret ve Sanayi Odası
Tekel Cad. No:55 Bafra/Samsun

20

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:

- Bayer Türk Kimya San. Ltd. Şti.
Çakmak Mah. Balkan Cad. No: 53, 34770 Ümraniye / İstanbul

- Syngenta Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Kazım Dirik Mahallesi 364. Sokak No: 11 35100 Bornova/İzmir

- T.T.L. Tütün San. ve Dış Tic. A.Ş.
93. Sok. No:18 Pınarbaşı/İzmir

30

- Sunel Tic. Türk A.Ş.
Pınar Cad. No: 89 Pınarbaşı İzmir

- Socotab Yaprak Tütün San. ve Tic. A.Ş.
Ankara Asfaltı No: 184 Kemalpaşa İzmir

- Alliance One Tütün A.Ş.
Atatürk Organize Sanayi Bölgesi 10000 Sok. No: 3 Çiğli İzmir

40

E. DOSYA KONUSU: Bayer Türk Kimya San. Ltd. Şti. ile Syngenta Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 4 tütün tüccarı ile anlaşarak çiftçiye tütün için kullanacakları ilaçları Bafra'daki 4 bayi aracılığı ile sattıkları ve diğer zirai ilaç bayilerinin faaliyetlerinin zorlaştırıldığı iddiası.

50

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Şikâyet dilekçesinde özetle, Bayer'in Confidor ve Bayfidan, Syngenta'nın Actara ve Topas adlı ilaçlarını çiftçilere satmak için tütün tüccarları olan T.T.L. Tütün San. ve Dış Tic. A.Ş. (T.T.L.), Sunel Tic. Türk A.Ş. (Sunel), Socotab Yaprak Tütün San. ve Tic. A.Ş. (Socotab) ve Alliance One Tütün A.Ş. (Alliance) ile anlaşmışları, tütün tüccarlarının ilaç yazmaya yetkisi olmadığı halde çiftçileri söz konusu ilaçları belirlenen 4 bayiden almaya zorladıkları, çiftçiyi ilaçları almadığı

takdirde ürününü almamakla korktukları, bu durumdan Bafra'daki zirai ilaç bayilerinin zarar gördüğü, Bayer ve Syngenta'nın bayilere verdiği ilaç fiyatı ile tüccarlara verdiği fiyat arasında farklar bulunduğu ve bu şartlar altında kendilerinin rekabet edemediği belirtilmiş ve tüccar tarafından çiftçiye imzalatılan taahhütname ve aynı-nakdi avans makbuzu örnekleri şikayete eklenmiştir.

60 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 4.5.2007 tarih, 3178 sayı ve 24.5.2007 tarih, 3651 sayı ile giren başvurular üzerine hazırlanan 19.6.2007 tarih ve 2007-3-69/İİ-07-TE sayılı İlk İnceleme Raporu, Rekabet Kurulu'nun 4.7.2007 tarih ve 07-56/640-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde bir soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 30.10.2007 tarih ve 2007-3-65/ÖA-07-T.E. sayılı Önaraştırma Raporu 2.11.2007 tarih, REK.0.07.00.00-110/236 sayılı Başkanlık önergesi ile 07-85 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

70 1. İlaç üreticileri Bayer Türk Kimya San. Ltd. Şti. ile Syngenta Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin aralarında anlaşarak zirai ilaçların tütün üreticilerine temininde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerini gösterir herhangi bir belge ya da bulguya rastlanmadığı,
2. İlaç üreticileri ve tütün tüccarları arasında tütün tüccarlarının sözleşmeli ekicilerine ilaç temini konusunda imzalanan anlaşmaların, 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal etmediği
Dolayısıyla 4054 sayılı Kanun çerçevesinde bir işlem yapılmasına yer olmadığı ve şikayetin reddinin gerektiği kanaat ve sonucuna ulaşıldığı

ifade edilmiştir.

80

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Taraflar

Bayer Türk Kimya San. Ltd. Şti. (Bayer) ve Syngenta Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş. (Syngenta) tarım ilacı üretimi yapmaktadır. Diğer taraftan, T.T.L. Tütün San. ve Dış Tic. A.Ş. (T.T.L), Sunel Tic. Türk A.Ş. (Sunel), Socotab Yaprak Tütün San. ve Tic. A.Ş. (Socotab) ve Alliance One Tütün A.Ş. (Alliance One) ise tütün ticareti, işlenmesi, imali ve ihracı ile iştigal etmektedir.

90

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

Belirli bir ürün ve onunla yüksek ikame edilebilirliği olan diğer ürünlerden oluşan pazarlar ilgili ürün pazarını oluşturmaktadır.

Zirai ilaçlar (pestisitler) kullanım konularına göre insektisit, fungusit, herbisit, mollusit, rodentisit, nematisit ve akarisit olarak ayrılmaktadır. Zirai ilaçlarda ilacı oluşturan aktif maddeler belirli hastalık ve zararlılara yönelik geliştirilmektedir. Dolayısıyla kullanım alanları bakımından zirai ilaç grupları birbirine ikame olamamaktadır.

100

Bu nedenle şikayete konu olayda kullanılan ilaçlara göre ilgili ürün pazarı, ayrı ayrı tütün ürününde kullanılan insektisit ve fungusit ilaçları pazarı olarak belirlenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

110 Coğrafi pazar değerlendirmesi yapılırken, özellikle ilgili mal ve hizmetlerin nitelikleri ile tüketici tercihleri bakımından giriş engellerinin, ilgili bölge ile komşu bölgeler arasında teşebbüslerin pazar payları veya mal ve hizmetlerin fiyatları bakımından hissedilir bir farklılığın varlığı gibi unsurlar dikkate alınmaktadır. İnsektisit ve fungusit ürünleri açısından pazara giriş, arz kaynaklarına ulaşma, üretim, dağıtım, pazarlama ve satış şartlarının bölgesel bir farklılık göstermediği göz önüne alınarak ilgili coğrafi pazar "Türkiye Cumhuriyeti" olarak belirlenmiştir.

I.3. Mevzuat

120 Tütüne yönelik kullanılan zirai ilaçların satışı ile ilgili şikayete konu eylemin incelenmesinde hem zirai ilaç pazarını hem de tütün pazarını etkileyen mevzuat hükümlerine değinilmesi gerekmektedir. Tütün alım pazarı TAPDK tarafından uygulanan 4733 sayılı Kanun ile düzenlenmiştir. Zirai ilaç pazarı ise birçok kanun ve ikincil mevzuata tabidir. Ancak dosya kapsamında sadece zirai ilaçların ruhsatlandırılması ve toptan ve perakende satışı ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir.

I.3.1. 4733 sayılı "Tütün, Tütün Mamulleri, Tuz ve Alkol İşletmeleri Genel Müdürlüğünün Yeniden Yapılandırılması ile Tütün ve Tütün Mamullerinin Üretimine, İç ve Dış Alım ve Satımına, 4046 Sayılı Kanunda ve 233 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"

130 4733 sayılı Kanun'un 6. maddesi uyarınca üretici tütünleri yazılı sözleşme esası veya açık artırma yöntemiyle alınmakta ve satılmaktadır.

140 TAPDK'nın 24.12.2003 tarih ve 572 sayılı kararı ile 2004 ürün yılından itibaren yazılı sözleşme esasına göre üretici tütünlerinin alım-satımında kullanılması gereken tip sözleşme belirlenmiştir. Tip sözleşmenin alıcı (tütün tüccarı) ve satıcının (tütün üreticisi) yükümlülüklerinin belirlendiği 3. maddesinde, ekimden ürünün teslim alınmasına kadar olan dönemde üretimin her safhası için gerekli tohum, fide, ilaç, makine, araç, malzeme, nakliye masrafları ile bunların temini sorumluluğunun satıcıya yani tütün üreticisine ait olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca, tütünün fidelik aşamasından başlayarak, tarla devresi dahil, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı (Bakanlık) tarafından tütünde kullanılmasına izin verilen tarım ilaçları dışında kesinlikle başka herhangi bir ilaç kullanılmayacak, bu ilaçlar kullanılırken doz miktarı, kullanım zamanı, ilaçlama ile kırım arasında geçmesi gereken süre gibi konularda ilacın etiketi üzerinde yazılı kullanma talimatlarına kesinlikle riayet edilecek, amaç dışı tarımsal ilaç kesinlikle kullanılmayacaktır. Alıcı, çeşitli aşamalarda yaptıracağı kontroller ile farklı zamanlarda alınmış tütün numunelerinde yapılan analiz sonucunda, en az iki kez 30 ppm karbondisülfür ve üzerinde ilaç kalıntısı bulunması ve bu durumun Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nce yapılacak laboratuvar analizleri sonucunda belirlenmesi halinde, bu sözleşmeyi satıcıya bildirmek şartıyla tazminatsız olarak iptal etmeye yetkilidir.

150

I.3.2. Bitki Koruma Ürünlerinin Toptan ve Perakende Satılması İle Depolanması Hakkında Yönetmelik

11.10.2007 tarih ve 26670 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan bu Yönetmelik, zirai mücadele ilaçlarını toptan ve perakende satacaklar ile depolayacakların uyacakları esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Zirai mücadele ilaçlarının toptan ve perakende satışları, zirai mücadele ilaçları bayilik ve toptancı izni almış özel ve tüzel kişi ve kuruluşlar tarafından yapılır.

160 Bayilerin yetki ve sorumluluklarının düzenlendiği maddeden anlaşıldığı üzere bayi bitki koruma ürünlerini, Bakanlık teknik talimatlarında, reçetesinde ve etiketinde belirtilen esaslar ve konular dışında tavsiye edemez. Ayrıca bayi sadece Bakanlıktan izin almış bayi, toptancı ve firmaların bitki koruma ürünlerini satın alabilir. Diğer taraftan toptancılar doğrudan doğruya çiftçilere veya tüketiciye perakende olarak bitki koruma ürünü satmamaktadır. Toptancılar ancak bayilik izin belgesi alan bayilere bitki koruma ürünü satabilirler.

I.3.3. Zirai Mücadelede Kullanılan Pestisit ve Benzeri Maddelerin Ruhsatlandırılması Hakkında Yönetmelik

170 17.2.1999 tarih ve 23614 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan bu Yönetmelik bitki ve bitkisel ürünlerin yetiştirildikleri ve muhafaza edildikleri ortamlarda böcek, akar, hastalık ve yabancı ot gibi zararlı etmenlere karşı kullanılacak pestisit ve benzeri maddelerin ruhsatlandırılması ile ilgili usul ve esasları belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Pestisit ve benzeri maddelerin ruhsatlandırılması formülasyonlar üzerinden yapılır. Teknik madde halinde kullanılması gereken pestisit ve benzeri maddelerin ruhsatlandırılması için Pestisit ve Benzeri Maddeler Ruhsat ve Değerlendirme Komisyonu’nun (Komisyon) uygun kararı gerekmektedir. Verilen ruhsatlar 5 yıl süre ile geçerlidir.

180

I.4. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.4.1. Yapılan Tespitler

Önaraştırma muhatabı teşebbüslerde raportörlerce yapılan yerinde incelemelerde elde edilen bilgi ve belgelere ve ilgili taraflarla yapılan görüşmelere aşağıda yer verilmiştir.

I.4.1.1. Bayer

190 1. 21.4.2006 tarihinde Bayer Ege Bölge Müdürü (.....) tarafından Bayer Ülke Satış Müdürü (.....)’a gönderilen e-posta’da tütün perakendecisi Alliance One ile yapılan görüşmeden bahsedilmektedir. Alliance One’ın dağıtım ve stok maliyeti gibi işletme risklerinden sorumlu olmamak için ilacı doğrudan satın almak istemedikleri, 2006 için sadece Bayer tarafından üretilmekte olan Confidor markalı ilacı alacakları ancak 2007 yılı için toptancı belgesi alıp ihaleye çıkmayı gerekirse Actara, Pilar gibi diğer ilaçları da almayı planladıkları dile getirilmektedir.

200 Bayer ile yapılacak anlaşmadan Alliance One’ın beklentileri arasında perakendecilerden en düşük fiyattan ilaç alımını yapmak ve mümkün olduğunca çok sayıda sözleşmeli tütün üreticisinin Confidor’u almasını sağlamak olduğu anlaşılmıştır.

2. Bayer tarafından üretilmekte olan "Confidor SC 350" adlı tarım ilacının, sözleşmeli tütün ekicilerine Alliance One'ın tütün desteklemeli fiyat uygulaması ile Bayer bayileri tarafından satışı ve bu satış bedelinin Alliance One tarafından ödenmesi ile ilgili 8.5.2006 tarihinde imzalanmış anlaşmanın ilgili maddeleri şu şekildedir:

- Alliance One tütün ekici listesini bölge bazında hazırlayacak ve hangi ekicinin ne miktarda ilaç alacağını gösterir tahmini listeleri Bayer'e iletacaktır.
- Bayer söz konusu listelerdeki tahmini kullanılabilir ilaç miktarlarının bayilerinde bulundurulabileceği düzeyde teminini sağlayacaktır.
- Alliance One, ekicilerin aldıkları ilaçla ilgili imzalayacakları taahhütname ve aynı-nakdi avans belgesini hazırlayıp Bayer'e teslim edecektir.
- Bayer ilaç satışı için yetkilendireceği bayilerini Alliance One'a bildirecektir. Alliance One ekicilerine ilaç almak istedikleri takdirde bu bayilerden alabileceklerini eksperleri aracılığı ile bildirecektir.
- Bayi, söz konusu ekiciler ilaç alımı için geldiklerinde ekicinin nüfus bilgilerini Bayer tarafından kendilerine dağıtılan Alliance One adına düzenlenmiş taahhütname ve aynı-nakdi avans belgesini satış şartlarına uygun olarak doldurarak ekicilere imzalatacaktır. Bayi listede yazılı miktardaki ilacı söz konusu ekiciye herhangi bir biçimde bedelini almadan teslim edecek ve imza karşılığında ekici adına fatura düzenleyecektir.
- Alliance One bayilere ilaç dağıtımının sonlanmasından sonra toplanan taahhütname ve aynı-nakdi avans belgeleri üzerinden ödeme yapacaktır.
- Söz konusu ilacın tahmini tüketim miktarını belirleyen Alliance One bu ilacın tamamının ekiciler tarafından alınıp alınmayacağını Bayer'e kesinlikle taahhüt etmemektedir. Ancak Alliance One tütün eksperleri tüm ekicilerine ilacın kullanımını önerecek ve bu konu ile ilgili çalışmalarını bölgelerde sonuna kadar takip edecektir.
- Bayer bayilerine ilacın tüm Alliance One sözleşmeli tütün ekicilerine her bir ambalajı için gerçekleşecek satış bedeli hakkında tavsiyede bulunacaktır.

3. Yine (.....) tarafından 9.5.2006 tarihinde (.....)'a gönderilen e-posta mesajında T.T.L firmasıyla yapılacak anlaşmaya ilişkin değerlendirmelerde bulunmaktadır. T.T.L'ye yapılacak satışın avantajları arasında şu ifadeye rastlanmıştır:

"... jeneriklerden önce pazarın kapatılması"

4. Bayer ile T.T.L arasında 15.5.2006 tarihinde bir anlaşma imzalanmıştır. Söz konusu anlaşma 8.5.2006 tarihinde Alliance One ve Bayer ile imzalanan anlaşma ile büyük oranda aynı şekilde kaleme alınmıştır.

5. (.....) tarafından 30.10.2006 tarihinde yine (.....)'a gönderilen e-posta mesajında şu ifadeler yer verilmiştir:

"...(.....) yetkilileri Hindistan seyahatinden sonra İsviçre'de (.....) toplantısına katıldılar. (.....)te (.....) olarak, Bayer Tarım İlaçları firması ile işbirliği içinde Confidor kullanmayı programlarına almak üzere olduklarını bildirmişler. İlacın Türkiye'de 2006 yılı sezonunda yoğun bir şekilde kullanılmasına rağmen analizlerde MRL değerlerini aşmayan sonuçların alındığını bildirmişler. (.....) yetkilileri Bayer ile birlikteki çalışmalarından ve imidaclopid'i programlarına almalarından memnuniyet duyduklarını belirtmişler. Hatta yoğun kullanılması halinde CORESTA MRL limitinin aşımında esnek davranacakları güvencesini vermişler."

6. Bayer Türkiye Uzmanı (.....) tarafından 22.12.2006 tarihinde (.....)'a gönderilen e-posta mesajında aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

"...Jenerik ürünlerin gelecekte ağır bastığı bir piyasada, rakibimizin Koruma, Hektaş ve başka firmalar olmaksızın Syngenta gibi bir rakibimizin olması bizim için daha iyidir. Çünkü teknik olarak ürünleri kıyasladığımızda ve de servis konusunu düşündüğümüzde, bu rekabeti farklı bir seviyede –yani aramızda centilmence-sürdürebiliriz."

260 7. Alliance One ile yüklenici Önak arasında 2007 yılında imzalanan anlaşmanın ilgili maddeleri, birkaç nokta dışında, 2006 yılında Bayer ile yapılan anlaşma ile aynıdır.

2006 yılında imzalanan anlaşmada taraflar Alliance One ve Bayer iken, 2007 yılı anlaşmasında Önak yüklenici olarak nitelendirilmiştir. Anlaşmanın farklı hükümlerinden bazıları şu şekildedir:

- 2007 yılı anlaşmasında tahmini ilaç tüketim miktarı üzerinden tahmini sapma miktarı verilmiştir.
- Alliance One tarafından talep edildiği takdirde yüklenici tarafından ilaçların kullanımı ile ilgili eğitimlere yönelik organizasyonlar yapılacaktır.

270 8. Bayer tarafından hazırlanan "Alliance One Hikayesi" başlıklı İngilizce bir belgede 2007 yılında Alliance One'in önceki yılın aksine direkt üretici firmayla çalışmak yerine toptancılar arasında ihaleye çıkmasının nedeni anlatılmaktadır. Alliance One ihaleye çıkarak rekabeti artırmak istemektedir.

9. Bayer, Sunel ile 26.1.2007 tarihinde, T.T.L ile 12.3.2007 tarihinde bir anlaşma imzalamıştır. Söz konusu anlaşmalar 8.5.2006 tarihinde Alliance One ve Bayer arasında imzalanmış anlaşma ile neredeyse aynı şekilde düzenlenmiştir.

280 10. Socotab tarafından Bayer'e gönderilen başlık veya tarihi bulunmayan bir belgede Socotab, şimdiye kadar tütün üreticisini serbest bıraktıklarını ancak bundan sonra kalıntı sorunuyla başa çıkmak için Bayer'den doğrudan tedarik ve destek almak istediklerini beyan etmektedir. Bu doğrultuda insektisit ve fungusit dağıtımının Bayer ile ortak yapılabileceği belirtilmektedir.

290 11. Raportörlerce 2.10.2007 tarihinde Bayer Ülke Satış Müdürü Balkan Ak ile bir görüşme yapılmıştır. Görüşmede Bayer'in Confidor ilacında yaklaşık %[30-35], Bayfidan ilacında ise yaklaşık %[15-25] pazar payına; rakip Syngenta'nın ise Actara ile yaklaşık olarak %[35-45]'lik, Topas ile ise %[40-50]'lik bir paya sahip olduğu bilgisi verilmiştir. Bu görüşme dolayısıyla anlaşılmıştır ki tütün firmalarının talepleri üzerine tütüne yönelik ilaç satışında yeni sisteme geçilmiştir. Ayrıca Balkan Ak tarafından bu sistem ile üreticiye ilacı doğru dozaj ve zamanlarda kullanılarak, ilaç kalıntısı problemini en aza indirmenin amaçlandığı ifade edilmiştir. Temel olarak sistemin uygulanma sebebinin, sigara üreticilerinin tütünde kabul edilebilir sınırlarda ilaç kalıntısı olmasını istemeleri olduğunu beyan eden Balkan Ak, Bayer'in sisteme katkısının güvenilir, ürünün doğru kullanımını sağlayacak teknik kapasiteye sahip ve sistemi yürütebilecek bayileri tütün firmalarına önermek olduğunu belirtmiştir. Bayiler rakip ürünleri de satabilmektedir. İlacın takip edilmesi açısından bayilere belirli bölge (köy) tahsis edilmiştir.

I.4.1.2. Syngenta

1. Syngenta T.T.L arasında 22.3.2007 tarihinde bir anlaşma imzalanmıştır. Söz konusu anlaşmanın ilgili hükümleri T.T.L ve Bayer ile 12.3.2007 tarihinde imzalanmış anlaşmanın ilgili hükümleri ile neredeyse aynı şekilde düzenlenmiştir.

2. Alliance One ile yüklenici Önak arasında 2007 yılında Syngenta ilaçları için imzalanan anlaşmanın ilgili maddeleri, Alliance One ve Önak arasında Bayer'in ilaçlarına yönelik yapılan anlaşma ile aynıdır.

310 3. Syngenta ve Socotab arasında 12.3.2007 tarihinde imzalanan anlaşmanın ilgili maddeleri, Alliance One ve Önak arasında Syngenta'nın ilaçlarına yönelik yapılan anlaşma ile aynıdır.

320 4. Socotab ve Syngenta arasında Actara 240 SC ve Topas 100 EC'nin alım satımına ilişkin kurulan ticari ilişki hakkında bazı bilgilerin yer aldığı belgede bu ticari ilişki "Kalıntısız Tütün Üretimi için Socotab ve Syngenta İşbirliği Projesi" olarak adlandırılmıştır. Belgenin mevcut durum başlıklı bölümünde PM, JTI ve BAT gibi müşterilerin izlenebilirlik ve kalıntısız ürün konularına verdikleri önemin en az kaliteli ürün kadar önemli olduğu ifade edilmektedir. Söz konusu projenin amacı her iki teşebbüsün kaynaklarını paylaşarak kalıntısız tütün elde etmek ve tütün üreticilerine bitki koruması ile ilgili çözüm paketi sunmak olarak belirlenmiştir.

Projenin uygulanması aşamasında çiftçilerin eğitilmesi, taklit ve düşük kalite ilaçların kullanımından uzak durulmasının sağlanması planlanmaktadır.

330 5. Bayer'in tütün stratejisi üzerine yapılan bir değerlendirme toplantısında kullanılmak üzere hazırlanan Bayer'in pazardaki stratejisinin de analiz edildiği "Bayer Tütün Stratejisi Öngörü Toplantısı" başlıklı sunum metninden anlaşıldığı üzere, Syngenta rakibine yönelik gerçekleştirdiği analizden yola çıkarak kendine tütün için kullanılan ilaçlara yönelik (.....)-(.....) yıllarını kapsayan bir strateji geliştirmek istemektedir.

(.....TİCARİ SIR.....)

(.....TİCARİ SIR.....)

340 6. Syngenta tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 15.10.2007 tarih, 6786 sayı ile giren belgede teşebbüs yetkilileri tarafından tütün tüccarları ile yapılan ilaç temin anlaşmaları konusunda bazı bilgiler verilmektedir. Syngenta yaptığı araştırmalarda zirai ilaçların tütün üreticileri tarafından yanlış kullanılması sebebiyle tütünde istenmeyen düzeyde zirai ilaç kalıntısı oluştuğunu tespit etmiştir. Tütün tüccarlarının müşterileri olan sigara üreticileri ise zirai ilaç kalıntısı olmayan en iyi kalitede tütün talep etmekte ve istenmeyen düzeyde zirai ilaç kalıntısı içeren tütünü satın almamaktadır. Bundan dolayı Syngenta tütün zararlıları ve hastalıklarına karşı çözüm üretmek, geliştirmek ve tütünde zirai ilaçların doğru kullanımı konusunda tütün üreticilerine eğitim vermek için tütün projesini başlatmıştır.

350 Syngenta Karadeniz Bölgesi'ndeki distribütörü Kırtıloğlu Tarımsal San. ve Tic. Ltd. Şti. (Kırtıloğlu) ile çalışmaktadır. İlaçları Bafra'da tütün üreticisine satacak bayileri, Kırtıloğlu belirlemiştir. Kırtıloğlu bölgedeki bayilerine ilaçları dağıtmakta, sözleşmeli üreticiler ise bayilerden ilaçları almaktadır. İlaçların dağıtılmasının ardından Syngenta

ve Kırtıloğlu üreticilere güvenli ve doğru ilaç kullanımı hakkında teknik eğitim vermektedir.

Bu sistemde ekonomik gücü yüksek olmayan üreticiler üretim maliyetlerine finansal destek elde etmektedir. Verilen eğitimler sonucu üretici zirai mücadeleyi daha ekonomik yapabilmekte, kaliteli ürün elde etmekte, bu ürünlerini daha rahat ve garantili satabilmektedir. Zirai mücadele ve ilaç kullanımına ilişkin destek ve eğitim verilmesi sonucu üretici bilinçlenmekte, doğru ve gereken en az miktarda ilaç kullanarak ekonomik zirai mücadele yapmaktadır.

360

Syngenta yetkilileri tarafından tütün tüccarları ile yapılan anlaşmaların herhangi bir münhasırlık hükmü taşımadığı, anlaşmalarda tütün tüccarlarının diğer zirai ilaç firmaları ile çalışmasını engelleyecek herhangi bir hükmün yer almadığı ifade edilmektedir.

I.4.1.3. T.T.L

1. Yönetim Kurulu Üyesi (.....)'dan 19.7.2006 tarihinde müşterileri (.....) ve (.....)'ya "Pestisit Kalıntısını Düşürmek için Eylem Planı" konulu bir e-posta gönderilmiştir.

370

Hazırlanan bu eylem planına göre T.T.L bitki koruması hakkında çiftçilerine bazı kurallar iletmekte ve çiftçilerin kurallara uyumunu takip etmektedir. İletilen kurallar arasında T.T.L'nin onayı alınmaksızın pestisit uygulanmaması şeklinde bir kural yer almaktadır.

T.T.L'nin bu eylem planı ile amacı gereksiz pestisit kullanımını ve onayladıkları dışında kalan pestisitlerin kullanılmasını engellemektir. T.T.L bu amaçları gerçekleştirmek için çiftçilere pestisit sağlamaktadır. Bayer ile Confidor SC350'nin dağıtımına ilişkin bir satış protokolü imzalanmıştır.

380

2. 2007 ürün yılına ait bir tütün üretim ve alım satım sözleşmesi örneğinin özel hükümler bölümünde, kullanımı yasaklanan methamidhopos etkili maddeli tarım ilaçlarının ve tescilli olmayan ilaçların kullanılmaması istenmektedir. Bu hükümde yer alan en önemli husus alıcının belirlediği kullanılabilir ilaç listesine uyulması gerektiğidir.

3. Raportörlerce 4.10.2007 tarihinde T.T.L Yönetim Kurulu Başkanı (.....) ile bir görüşme yapılmıştır. Görüşmede, üreticinin bazı ilaçları yanlış kullanması sebebiyle tütünde kalıntı problemi yaşadığı ancak tütün zararlı bir ürün olduğundan kalıntının hassas bir konu olduğu ve kalıntı çıktığı takdirde üreticiden ürün alınamadığı ifade edilmiştir. İlaç firmaları ile yapılan anlaşmaların asıl amacının kalıntı problemini engellemek olduğunu beyan eden yetkili, üreticilere ilaç kullanımında bir dayatmada bulunmadıklarını, sadece kullanılabilir ilaçlar hakkında tavsiyede bulduklarını belirtmiştir. Üreticilerin tavsiye edilen ilaçlar haricinde başka ilaçlar da kullanabildiğini ifade eden Umur, çiftçilerin yaklaşık %[65-70]'inin bu anlaşmalar çerçevesinde belirlenen ilaçları kullandığı bilgisini vermiştir. Son olarak, bu sisteme geçilmesinden itibaren üründe kalıntı probleminin çok önemli bir seviyede azaldığı, birkaç ilaç firması ile ilaç alımları konusunda görüşüldüğü ve sonuçta Bayer ve Syngenta ile anlaşıldığı dile getirilmiştir.

400

I.4.1.4. Sunel

1. 31.5.2007 tarih ve “Karadeniz 2007 Ürünü Tarım Raporu Formu” başlıklı belgede, yapılan tarla kontrollerinde herhangi bir hastalık ve zararlı etkisine rastlanmadığı, tarlalarında tütün piresi hastalığı görülen üreticilere Confidor veya ruhsatlı diğer ilaçları kullanmalarının tavsiye edildiği belirtilmektedir.

410 2. 10.7.2007 tarih ve “2007 İzmir Mahsulü Raporu 2” başlıklı belgede Bayer’le yapılan anlaşma çerçevesinde üreticiye dağıtılan ilaçların iyi sonuç verdiği ve geçen sene yaygın olan trips hastalığının kontrol altına alındığı ifade edilmiştir. Samsun bölgesi için hazırlanan aynı tarihli bir başka belgede de uygulamadan alınan sonucun iyi olduğu yinelenmekte ve önemli bir hastalık emaresine rastlanmadığı belirtilmektedir.

420 3. Sunel’e ait örnek tütün üretim ve alım satım sözleşmesinin “Özel Hükümler” başlıklı 9. maddesinde ilaçlarla ilgili bir hüküm yer almaktadır. Söz konusu hükümde, Bakanlık tarafından methamidophos etkili maddeli tarım ilaçlarının kullanımının tamamen yasaklandığı üreticiye bildirilmekte ve bu etkili maddenin analizlerde çıkması durumunda o döneme kadar kendilerine ödenen avansın tüccara geri iletileceği konusunda üretici uyarılmaktadır.

430 4. Raportörlerce 3.10.2007 tarihinde Genel Müdür (.....) ile bir görüşme yapılmıştır. Görüşmeden elde edilen bilgilere göre Sunel Bayer’e bir ekici listesi vermekte ve ekicinin kullanacağı ilaç miktarını belirlemektedir. İlaç miktarı ekicilerle yapılan sözleşmelere göre hesaplanmakta ve ekiciler Bayer’in seçtiği bayilerden ilaçları alabilmektedir. Ekiciler Bayer ilaçlarını kullanmak zorunda olmayıp, muadil ilaç kullanabilmektedir. İlaç tavsiyeleri Coresta normlarına göre yapılmakta olup, anlaşmaların amacı kalıntı riskini ortadan kaldırmaktır. İlaçlar toptan olarak alındığından piyasa fiyatına göre daha ucuza alım yapılabilmektedir. Bu sistemde üreticinin 8 aylık bir finansman avantajı bulunmaktadır. Sunel yetkilisine göre, Bayer ilaçları en az kalıntı bırakan tarım ilaçlarıdır.

I.4.1.5. Socotab

1. 22.8.2006 tarihinde Socotab yetkilisi (.....)’den Syngenta yetkilisi (.....)’e gönderilen e-posta mesajında doğrudan veya dolaylı olarak zirai ilaçların çiftçiye dağıtım projesinde şirket olarak beklentilerinin kalıntı oranlarını mümkün olan en az seviyeye indirmek olduğu belirtilmiştir.

440 2. 17.10.2006 tarihinde (.....) tarafından Socotab çalışanlarına gönderilen e-posta mesajında Bayer ve Syngenta ile ilaç alımlarında en iyi ıskontoyu alabilmek için temasların sürdüğü belirtilmektedir.

3. 3.10.2007 tarihinde Socotab Genel Müdürü (.....) yapılan görüşmede, ilaç dağıtım uygulaması ile üreticinin nakit sıkıntısının çözüldüğünü, ilacı ucuza almasının ve etkin kullanmasının sağlandığını belirtmiştir. (.....)’ten elde edilen bilgilere göre ilaç miktarı her üreticinin sahip olduğu tarlanın ölçüsüne göre belirlenmektedir. Üretici tarafından başka ilaçların da kullanılabileceğini belirten Socotab yetkilisi, anlaşmayı yapmak için birkaç ilaç üreticisi ile görüştiklerini, ilaç performansı ve fiyat olarak en uygun olan ilaç üreticisini tercih ettiklerini ve sonuçta Syngenta ile anlaşmalarını dile getirmiştir. (.....) son olarak Confidor ve Actara’yla ticari

450 anlamda (kullanım kolaylığı, etkinlik, vb. dikkate alındığında) rekabet edebilecek onaylanmış ilaç bulunmadığını beyan etmiştir.

I.4.1.6. Alliance One

1. Daha kaliteli tütün üretiminin sağlanması için en iyi toprağı işleme yönteminin belirlenmesi için hazırlanan "2006 Mahsulü Bilimsel Tarım Programı" başlıklı bir belgede tütün yetiştiriciliğinin birçok yönüne ilişkin bilgi verilmektedir. Bitki koruma başlığı altında fungusit ve insektisit grubunda bazı ilaçların ticari isimleri ve aktif maddeleri verilmektedir. Fungusit grubunda Syngenta ve Bayer'e, insektisit grubunda ise Hektaş, Bayer ve Dow AgroScience'a ait ilaçların ticari isimleri yer almaktadır.

460 2. "Türkiye'de 2006 Mahsulü Pestisit Kalıntısı Sorunu" adlı bir belgede bu sorunla mücadelede uygulanacak eylem planı anlatılmaktadır. Planda hasat öncesi dönemin uzun olması, ilaçların yanlış kullanılması (yüksek dozaj ve ölçüm yapılmaması) ve ruhsatsız ilaç kullanımı gibi nedenlerle insektisit kullanımının bir problem oluşturduğu ve kalıntı probleminin mümkün olduğunca hızlı çözülmesi gerektiği ifade edilmektedir. 2006 mahsulünde kalıntı riskini azaltmak için çiftçilere Confidor SC 350 girdi olarak sağlanmıştır.

470 Belgede, son üç yıldır şark tipi tütün üreticilerinin aphid ve trips hastalıklarına karşı Confidor SC 350 kullanmakta olduğu ve memnuniyet verici sonuçlar alındığı ifade edilmiş, çiftçilerin bitki koruma ürünlerinin tütün tüccarları tarafından kendilerine sağlanması yönündeki isteklerinden bahsedilmiş ve eğer isterlerse Alliance One tarafından finanse edilmiş Confidor SC 350'yi bölgelerindeki belirli dağıtıcılardan alabilecekleri dile getirilmiştir.

480 3. 11.4.2006 tarihinde Alliance One Agronomi Uzmanı (.....)'dan yine Alliance One çalışanı (.....)'a gönderilen e-postada Bayer, DuPont ve Syngenta temsilcilerine ayrı ayrı gönderilmek üzere hazırlanmış bir bilgilendirme yazısı yer almaktadır. Yazıda 2006 ürün yılında sözleşmeli üreticilere dağıtılmak üzere ruhsatlı olan insektisitler (Confidor SC 350, Pilar ve Actara 240 SC) arasından Confidor SC 350'nin uygun bulunduğu yer almaktadır.

4. 2006 ve 2007 yılında hazırlanan ilanlarda üreticilerden tütünde ruhsatlı olmayan ilaçlar kullanmamaları istenmektedir. 2007 yılına ait ilanlardan birinde trips zararlısı için kullanılacak ilaçların ticari isimleri verilmektedir. Belirtilen ilaçlar Bayer'e ait Confidor SC 350, Folimat %50 SL ile Hunter OD 300 ve Dupont'a ait Lannate 90 SP ve Pilar'dır.

490 5. 20.10.2006 tarihinde Alliance One Satış Müdürü (.....) tarafından İzmir 2006 mahsulüne ilişkin şirket yöneticilerine gönderilen rapora cevaben yazılan e-postalarda şu hususlar tespit edilmiştir:

- Dupont firmasına ait Pilar ve Bayer'e ait Confidor SC 350'nin performans denemelerine ilişkin bilgi verilmiştir.
- Külleme hastalığına karşı çiftçilere Topas 100 EC veya Bayfidan EW 050 sağlanacağı belirtilmiş ve bu ilaçların performansı ve kalıntı konusundaki değerlendirmelere yer verilmiştir.

6. Alliance One 2007 yılında yapacağı ilaç alımları için ihale düzenlemiştir. Tan Tarım Ziraat İlaçları San. ve Tic. A.Ş. (Tan Tarım) ve Önak'a 26.11.2006 tarihinde, Aska

500 Tarım İlaçları Ltd. Şti.'ye (Aska) ise 29.11.2006'da gönderilen davet metinlerinde bu teşebbüslerden Bayfidan EW 050, Topas 100 EC, Actara 240 SC ve Confidor SC 350 ilaçları hakkında teklif vermeleri istenmektedir. Teklif istenen bu ilaçlardan Actara 240 SC ve Confidor SC 350'den birinin; Bayfidan EW 050 ve Topas 100 EC'den birinin tercih edilerek ürün alımı yapılacağı ifade edilmektedir.

10.1.2007 tarihinde Önak tarafından gönderilen yazıda, Syngenta'ya ait Actara 240 SC ve Topas 100 EC için fiyat teklifinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca (.....)'nın bu ilaçlar için her türlü teknik ve lojistik desteği Önak'a sağlayacağı cevabi yazıda ifade edilmektedir. Ancak Önak tarafından Bayer'e ait Confidor SC 350 ve Bayfidan EW 050 için fiyat teklifi verilememiştir. Önak cevabi yazıda, Bayer tarafından teminat mektubu istenmesi, teknik ve lojistik destek verilmemesi, ilaçların toplu ve bir defada alınması gibi zor şartların öne sürülmesi sebebiyle bu ilaçlar için fiyat teklifinde bulunamadıklarını Alliance One'a bildirmektedir.

520 Tan Tarım'dan Alliance One'a 10.1.2007 tarihinde gönderilen cevabi yazıda, Bayer'in ilaçlarını Alliance One'a doğrudan kendisinin temin etmek istediği ifade edilmektedir. Tan Tarım yetkilisi Önak'ın da sıraladığı nedenlerle Bayer'in ilaçlarına fiyat teklifinde bulunamadıklarını dile getirmiş ve Actara 240 SC ve Topas 100 EC için fiyat teklifinde bulunmuştur. Ayrıca yazıda Bayer'in ihale başlamadan önce söz konusu iki ilaç hakkında Alliance One'a fiyat verdiği de ifade edilmektedir.

Aska yetkilileri de Actara 240 SC ve Topas 100 EC için fiyat teklifinde bulunabilmiş ancak Bayer'in kendilerini teknik destek, dağıtım ve benzeri konularda yalnız bırakması nedeniyle diğer ilaçlara yönelik teklifte bulunamamıştır.

2007 yılına ilişkin imzalanan protokollerden anlaşıldığı üzere ilaç alımları için açılan ihale sonrasında Alliance One Önak ile hem Syngenta hem de Bayer'e ait ilaçlar konusunda anlaşmıştır. Söz konusu protokollere yukarıda yer verilmektedir.

530 **7.** Alliance One'a ait örnek tütün üretim ve alım satım sözleşmesinin "Özel Hükümler" başlıklı 9. maddesinde tarla dönemi ilaçları başlıklı bir tablo yer almaktadır. Tablonun böcek ilaçları bölümünde Actara 240 SC ve Confidor 350 SC'nin, mantar ilaçları bölümünde ise Topas 100 EC, Bayfidan EW 050'nin hangi zararlıya ya da hastalığa karşı kullanıldığı, kullanım dozu, ilaçlama zamanı ve son ilaçlama ile hasat dönemi arasında geçmesi gerekli olan süre verilmektedir.

540 Tablonun devamında Alliance One tarafından üreticilere aynı avans olarak tedarik edilen tablodaki ilaçlardan başka ilaçların kullanılmaması, kullanılması gerekiyorsa Alliance One Agronomi bölümünün ve eksperlerinin mutlaka aranması gerektiği ya da üreticiye dağıtılan "2007 Üretici El Kitabı"ndan yararlanılması istenmekte ve iletişim bilgilerine yer verilmektedir.

8. Raportörlerce 2.10.2007 tarihinde Alliance One Genel Müdürü (.....) ile yapılan görüşmeden, Alliance One tarafından ilaçlara dair bir tavsiye ilaç listesi ve bir de ruhsatsız ilaçların listelendiği kullanılmaması gereken ilaçlar listesi dağıtıldığı tespit edilmiştir. Tütün piresi ve küllenmeye karşı bu listelerdeki bazı ilaçlar sözleşmeli çiftçilere sezon başında avans olarak verilmektedir. Hangi ilaçların avans olarak verileceği ilaç firmaları ile yapılan pazarlık sonucunda belirlenmektedir. Bu sistem hem üreticinin finansman sorununu çözmekte hem de toplu alım olduğu için

550 ilaçlar daha ucuza sağlanabilmektedir. Yapraklarda hastalık ya da zararlı bir anda ortaya çıktığından, ani talep artışlarında yaşanan krizler de bu sistem ile önlenmektedir. 2006'da Bayer'le anlaşma yapılmış, Bayer her bir bölge için Alliance One'ı bir bayiine yönlendirmiştir. 2007'de önce Syngenta ile anlaşılmış, sonra Bayer'in teklifi uygun görülüp Eşme Ulubey mıntıkasında bir bölgede ilaçları dağıtılmıştır. Dupont'un Pillar'ı ile bir sene önce deneme yapılmış ancak test sonuçları başarısız olmuştur. Mevcut durumda Alliance One tarafından Dupont ilaçları kullanılmamaktadır.

560 Son olarak, Alliance One yetkilisi çiftçinin uygulayacağı dozajı bilmediğini, ucuz olduğu için ruhsatsız ilaç kullanabildiğini, çiftçiye tam ihtiyacı olan ilaç miktarının verilmesi ile bu tip sakıncaların önüne geçildiğini ve bu şekilde tüm tütün üretim sisteminde verimliliğin arttığını beyan etmiştir.

I.4.1.7. İlgili Taraflarla Yapılan Görüşmeler

I.4.1.7.1. Şikayetçilerle Yapılan Görüşmeler

570 Şikayetçi zirai ilaç bayileri ile Raportörlerce yapılan telefon görüşmelerinde, 4-5 sene öncesine kadar Bafra'da zirai ilaç satımına dair en büyük ciroları Bayer ve Syngenta'nın yaptığı ancak artık muadil ürünlerin piyasaya girmesi ile bu teşebbüslerin cirolarının düştüğü, muadil ürünlerin fiyatlarının bu teşebbüsler tarafından satılan ilaçlara nazaran çok düşük olduğu, Bayer ve Syngenta'nın bahsi geçen ilaçların çiftçiye satımı için Bafra'da tütün alımı yapan tütün tüccarları ile anlaştıkları, Bayer'in Bafra'daki 4 bayiden, Syngenta'nın ise bu 4 bayiin 3'ünden ilaç satımlarını gerçekleştirdiği, tütün tüccarlarının çiftçileri söz konusu ilaçları bu bayilerden almaya zorladıkları eğer almazlarsa çiftçiye ürünlerini almamakla tehdit ettikleri, bu uygulamanın çiftçinin ilaç alımında pazarlık yapma imkanını ortadan kaldırdığı, anlaşma ile Bayer ve Syngenta'nın cirolarının büyük bir artış gösterdiği, Bayer'e ait ilaçları almak için çiftçilerin yönlendirildiği 4 bayiin söz konusu ilaçları Bafra'daki diğer zirai ilaç bayilerinden hatta Bayer'in Samsun distribütöründen daha 580 ucuza temin edebildikleri ifade edilmiştir.

Ayrıca görüşülen kişiler, Bayer'in yakın bir zamanda Bafra'daki zirai ilaç bayileri ile toplantı yaptığını ve tütün tüccarlarının talebi üzerine 4 bayi seçtiğinin kendilerine söylendiğini belirtmişlerdir. Zirai ilaç bayileri Bayer'e ait Bayfidan ve Syngenta'ya ait Topas adlı ilaçların küllenme hastalığı için kullanıldığını, fakat iklimsel sebeplerle Bafra'da bu hastalığın görülmediğini ancak bu anlaşma ile hiç gerek yokken şu an bu iki ilacın da çiftçiye satıldığını dile getirmişlerdir. Son olarak, zirai ilaç bayileri tütün tüccarlarının bu ilaçların kullanılmasını istediğini ancak bu tüccarların ilaç yazma yetkisi olmadığını da beyan etmişlerdir.

590

I.4.1.7.2. Bayer Distribütörü ile Yapılan Görüşme

Bayer'in Samsun distribütörlerinden (.....)-(.....) Ltd. Şti.'den (.....) ile yapılan görüşmede, Bayer'in mevcut durumda Confidor ve Bayfidan ilaçları için 4 bayie verdiği fiyatın üzerinde bir fiyatla kendisine bu ilaçları sağladığı, bu anlaşmayı yapana kadar Bafra'da yılda en fazla (....) koli Bayfidan satarken şu an Bayer'in bu ilaçtaki satışlarının çok arttığı, küllenme hastalığı için kullanılan bu ilacın hastalık olsa da olmasa da üreticiye verildiği ancak bu ilaç için reçeteyi kimin yazdığının belli olmadığı, tütün tüccarının reçete yazamayacağı ve ilaç tavsiye edemeyeceği, tütün

600 tüccarının eğer kaliteli ürün almak istiyorsa sözleşmeli tarım esasına dayanarak yaptığı alımlarda zaten ürün analizleri ile bunu belirleyebileceği belirtilmiştir. (.....), Bayer'ın zirai ilaç bayileri ile yaptığı toplantıya da değinmiştir. İfadesine göre, Bayer 4 bayi dışında kalan diğer bayilerle yaptığı toplantıda yeni tüccarlarla anlaşmak üzere olduklarını beyan etmiş, eğer anlaşma gerçekleşirse anlaşılan tütün tüccarının çiftçilerini de bu bayilere yönlendirmeyi teklif etmiş ancak bayiler bunu kabul etmemiştir.

I.4.1.7.3. Rakiplerle Yapılan Görüşmeler

610 Raportörlerce Bayer ve Syngenta'nın söz konusu iki ilacına muadil zirai ilaç üretimi yapan rakip firmalarla da görüşülmüştür.

(.....) - (.....) A.ř. Genel Müdürü (.....) ile yapılan görüşmede, tütün tüccarları ve ilaç firmaları arasındaki anlaşmalarda ilaçların çiftçilere yanlış tavsiye edildiği ve gereğinden fazla ilaç kullanımına sebep olunduğu belirtilmiş olup bu durumun tüccarların kalıntısız ürün elde etme amaçları ile çeliştiği iddia edilmiştir. (.....), çiftçinin yüksek fiyattan ilaç alımı yaptığını  ne sürmüş ve çiftçilerin elinde kalan ilaçları aldıkları fiyattan daha ucuza bayilere sattıkları ikincil bir piyasanın oluştuğu yönündeki duyumlarını dile getirmiştir. Son olarak bu anlaşmalar ile piyasanın rakip firmalara kapatıldığı belirtilmiştir.

620 (.....) ile yapılan görüşmede, bu anlaşmaların amacının ruhsatlı tütün yaprağı ilaçlarının satışını engellemek olduğu, şu an muadil ürünleri olduğu halde satış yapamadıkları, Bayer ve Syngenta'nın ellerinde bulunan stok malları tüccara verdikleri ve küllenme hastalığı Bafra'da olmadığı halde bu hastalık için kullanılan ilaçları sattıkları ifade edilmiştir.

630 (.....)- (.....) Pazarlama ve Geliştirme (.....) ile yapılan görüşmede bu anlaşmalar ile piyasanın kapatıldığı ve kalıntı konusunda bir problem yaşamadıkları halde tütün için ilaç satamadıkları belirtilmiştir. Tütün tüccarları tarafından (.....)'a herhangi bir teklif gelmediğini belirten (.....), (.....)'ın Mayıs ayı içerisinde kendilerini arayarak bir sonraki sezon için (.....) ile anlaşabilecekleri bilgisini verdiklerini dile getirmiştir. Son olarak Samsun'da külleme hastalığı olmamasına rağmen bu hastalık için gerekli olan ilaçların bu anlaşma çerçevesinde satıldığı ve satışların ihtiyaç doğmadan yapıldığı ifade edilmiştir.

640 (.....) A.ř. Yönetim Kurulu Başkanı (.....) ile yapılan görüşmede, bu anlaşmalar vasıtasıyla Bayer ve Syngenta'nın ilaçlarını pahalı satabildikleri, ilaç fiyatları bu iki ilaç üreticisinin ilaçlarına göre çok daha ucuz olduğu halde tütün tüccarlarının tütünde tavsiye edilen ilaçlarını almadıkları beyan edilmiştir. Ancak yakın bir zamanda Alliance One tarafından, tütünde tavsiyesi olan ilaçlarına dair bir liste istendiğini bildiren (.....). yetkilisi, bu isteğe cevaben hazırlanan yazıyı Kuruma göndermiştir. Kurum kayıtlarına 9.10.2007 tarih ve 6717 sayı ile giren ve (.....)A.ř. tarafından Alliance One'a gönderilen 5.9.2007 tarihli söz konusu belgede, (.....)'ın tütünde tavsiyesi olan ilaçlarına dair bir liste yer almakta ve Alliance One'a ilgileri için teşekkür edilmektedir.

650 **I.4.2. Hukuki Değerlendirme****I.4.2.1. Şikayete Konu Eylem**

Şikayete konu olay, ilaç firmaları ve tütün tüccarları arasında yapılan ilaç temin anlaşmaları vasıtasıyla tütünde kullanılan zirai ilaçların satışında, Samsun'un Bafra ilçesinde faaliyet gösteren 22 zirai ilaç bayii arasından sadece 4 bayiin ilaç satışları ile görevlendirilmesidir. Şikâyette bulunan zirai ilaç bayileri, tütün tüccarlarının ilaçları belirlenen 4 bayiden almaları konusunda çiftçileri zorladıklarını, aksi takdirde ürünlerini almamakla tehdit ettiklerini iddia etmektedir. Ayrıca şikayetçi bayiler söz konusu ilaç temin anlaşmaları nedeniyle, tütün tüccarları ve ilaç şirketleri ile anlaşan bu 4 bayi ile fiyat konusunda rekabet edemediklerini de öne sürmektedir.

660

Yapılan tespit ve incelemelerde, zirai ilaç üretimi ile iştigal eden Bayer ve Syngenta adlı teşebbüslerin tütün tüccarları ile imzaladıkları ilaç temin anlaşmalarının sadece şikayetin geldiği Samsun ile sınırlı olmadığı, anlaşmalarda herhangi bir bölge tayin edilmediği anlaşılmıştır. Anlaşmalar ile Ege ve Karadeniz Bölgesi'ndeki ekicilere ilaç sağlanmaktadır.

670

Aşağıda ayrıntılarıyla incelenecek olan bu sistem ilk kez 2006 yılında tütün tüccarları Alliance One ve T.T.L ile Bayer arasında imzalanan anlaşmalar ile uygulanmaya başlamıştır. İlk uygulama alanı ise Ege Bölgesi'dir. 2007 yılına gelindiğinde diğer önde gelen tütün tüccarları olan Sunel ve Socotab'ın da kendi alımlarında bu sistemi benimsemeleri sonucu, sistem piyasada yaygın bir uygulama haline gelmiştir. Tütün tüccarlarının 2007 yılında ekicilerine sağladığı ilaçlar Syngenta ve Bayer'e aittir.

680

2007 yılında tütün tüccarlarının ilaç firmaları ile yaptığı anlaşmalar şu şekildedir: Bayer 26.1.2007 tarihinde Sunel ve 12.3.2007 tarihinde ise T.T.L ile anlaşmıştır. Syngenta 12.3.2007 tarihinde Socotab ve 22.3.2007 tarihinde T.T.L ile ilaç temin anlaşması imzalamıştır. Alliance One ise 2006 yılının aksine 2007 yılında doğrudan ilaç firması ile çalışmak yerine yüklenici konumundaki Önak ile hem Bayer hem de Syngenta'nın ilaçlarının dağıtımını konusunda anlaşmış bulunmaktadır. 2006 yılından farklı olarak 2007 yılında Alliance One sadece insektisit tabir edilen ilaçlar için değil fungusitler için de anlaşma yapmıştır. Oysa ki Alliance One ve T.T.L'nin 2006 yılında doğrudan Bayer ile yaptığı anlaşmalar, sadece ekicilere Confidor sağlanması içindir. Diğer tütün tüccarları ise 2007 yılında ilk kez imzaladıkları ilaç temin anlaşmaları ile ekicilere hem insektisit hem de fungusit dağıtmıştır.

Tablo 1: 2006 ve 2007 Yıllarında İmzalanan İlaç Temin Anlaşmaları

Firma	Anlaşma Yapılan Tütün Tüccarları				
	2006		2007		
Bayer	Alliance One	T.T.L	Sunel	T.T.L.	Alliance One
Syngenta	-		Socotab	T.T.L.	Alliance One

I.4.2.2. Zirai İlaç Dağıtım Sistemi ve Tütün Alım Pazarı

690

Şikâyet sonrası zirai ilaç piyasasında oluşan durumu ve tütün tüccarları ile ilaç üreticileri arasında imzalanan anlaşmalar ile kurulan sistemin nasıl çalıştığını anlamak için, zirai ilaç dağıtım sisteminden ve tütün alım pazarından bahsetmek faydalı olacaktır.

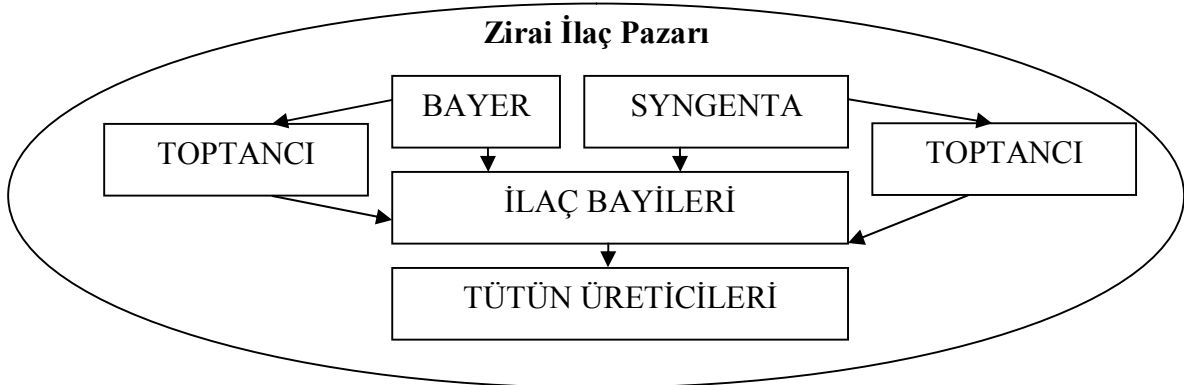
Bayer, ilaç dağıtımında hem toptancıları hem bayileri kullanmakta, bölgeler bazında dağıtım sistemi değişmemektedir. Bayer'in dağıtım zincirinde (...) nokta ile ticari

ilişkisi bulunmaktadır. Bu noktaların yaklaşık (...)’si toptancı teşebbüsler olup geriye kalan noktalar ise perakendeci bayilerdir. Syngenta’nın dağıtım sisteminde ise toplam (....) dağıtım noktası bulunmaktadır. Bu noktaların yaklaşık (...)’si toptancı olarak faaliyet göstermektedir. Geriye kalan diğer noktalar ise Syngenta’dan doğrudan ilaç alımı yapan zirai ilaç bayileridir. Syngenta’nın Karadeniz Bölgesi’ndeki dağıtım politikası diğer bölgelerden farklılaşmaktadır. Şirket yetkilileri Karadeniz Bölgesi’nde bir dağıtım ağlarının olmadığını, bu bölgede ilaçları Kırtıloğlu adlı bir toptancıya verdiklerini ve Kırtıloğlu’nun bayilere ilaç sağladığını ifade etmişlerdir.

Mevzuat ile ilgili bölümde belirtildiği üzere toptancıların doğrudan son kullanıcı olan çiftçilere satış yapması hukuken yasak olduğundan zirai ilaçlar, nihai tüketici olan çiftçilere ancak bayi kanalıyla satılmaktadır. Bu sebeple hem Bayer hem Syngenta ile çalışan toptancılar zirai ilaçları ancak bayilere satabilmekte ve çiftçiler ilaçları bayilerden almaktadır. Burada değinilmesi gereken en önemli husus, zirai ilaç pazarında üst pazarda faaliyet gösteren ilaç üreticisi ile alt pazarda yer alan toptancı veya bayiler arasında herhangi bir münhasır ilişki bulunmadığıdır.

Özetle tütün için kullanılan ilaçların dağıtımını da kapsayan zirai ilaç dağıtım sistemi şikayete konu olaydan önce Şekil 1’de görüldüğü gibi işlemektedir.

Şekil 1: Şikayete Konu Anlaşma Öncesi Zirai İlaç Satım Zinciri:

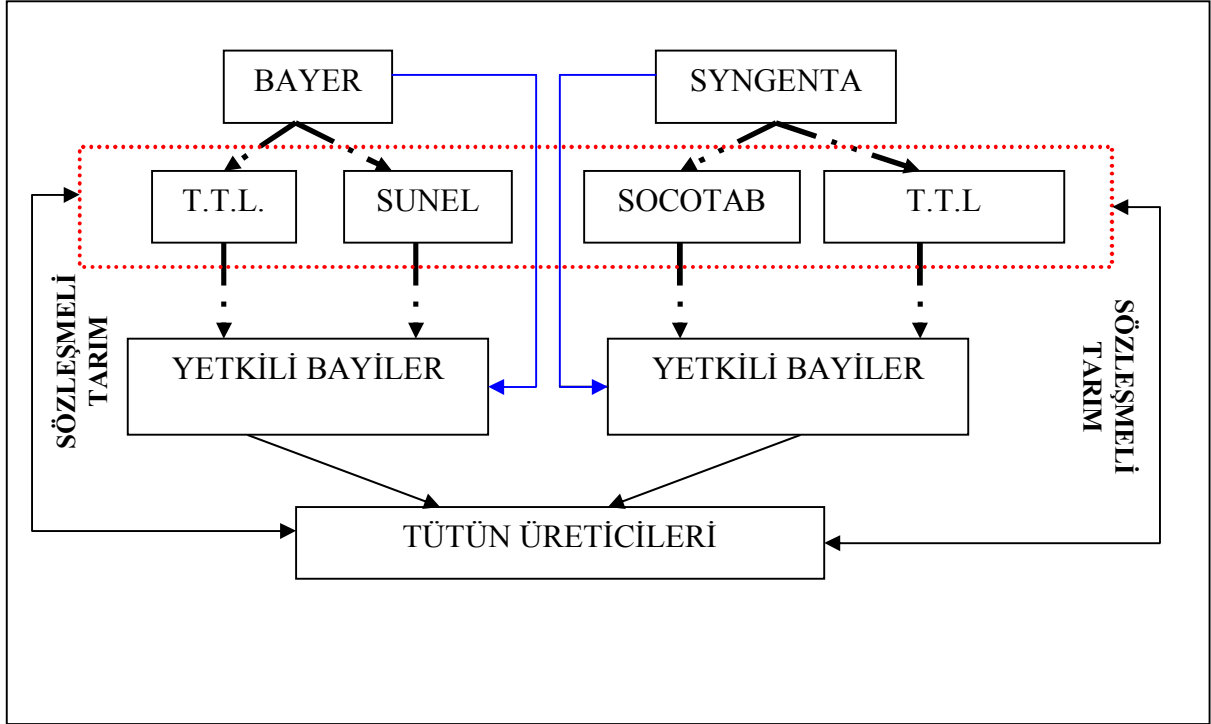
Şikayete konu anlaşmanın diğer tarafı ise tütün tüccarlarıdır. 4733 sayılı Kanun’un 6. maddesi uyarınca üretici tütünleri yazılı sözleşme esaslı veya açık artırma yöntemiyle alınmakta ve satılmaktadır. TAPDK’dan elde edilen verilere göre önaraştırma muhatabı olan tütün tüccarları T.T.L, Sunel, Socotab ve Alliance One Türkiye’deki toplam tütün alımlarının yaklaşık olarak yarısını gerçekleştirmektedir. Bu dört tütün tüccarının 2006 ve 2007 yıllarında yaptığı alımlar ile tütün alım pazarında sahip oldukları toplam pay sırasıyla %53,7 ve %51,2’dir. Tütün alım piyasasında en büyük alımları şu ana kadar TEKEL gerçekleştirmektedir. Piyasa ile ilgili dikkat çeken önemli bir husus, tütün tüccarlarının alım paylarının seneden seneye çok farklılaşmadığıdır. Bu durumun sebebi bu piyasada sözleşmeli tarım uygulanmasıdır. Sözleşmeli tarım sayesinde tütün tüccarlarının kemikleşmiş bir alıcı portföyü oluşmuştur.

İlaç üreticileri ile tütün tüccarları arasında tütünde kullanılan böcek ve mantar ilaçlarının sözleşmeli tütün ekicilerine teminine ilişkin anlaşmalar ile tütün için kullanılan bu ilaçların dağıtımında büyük farklılıklar ortaya çıkmıştır. Anlaşmalarla kurulan sistemin işleyişi aşağıda ayrıntılarıyla açıklanmaktadır.

I.4.2.3. Zirai İlaç Satışlarında Uygulanan Yeni Sistemin İşleyişi

Söz konusu sistemin, ilaç üreticileri veya yüklenici konumundaki toptancı firmalar, tütün tüccarları, zirai ilaç bayileri ve tütün üreticilerinden oluşan 4 tarafı bulunmaktadır. Tütün tüccarları ve üretici/yüklenici firmalar arasında, tütün tüccarlarının alım yaptığı sözleşmeli üreticilerce tütünde kullanılacak ilaçların teminine yönelik yapılan anlaşmalar, bu dağıtım sisteminin temelini belirlemektedir. Dağıtım sisteminin işleyişini ve taraflarını gösteren Şekil 2 aşağıda yer almaktadır:

Şekil 2: Şikayete konu anlaşma ile oluşan zirai ilaç satım zinciri:

Kurulan sistemin aşamaları ve tarafların anlaşmalardan doğan sorumlulukları şu şekildedir:

1. Tütün tüccarı bölge bazında hazırladığı tütün ekici listelerinde hangi ekicinin ne kadar ilaç kullanacağını belirler.
2. Tütün tüccarı tarafından hazırlanan listeler üretici/yüklenici firmaya gönderilir.
3. Üretici/yüklenici firma, bayilerin fiziksel imkânlarını da göz önüne alarak listelerde yer alan tahmini ilaç miktarlarının teminini sağlar.
4. Tüccar, ekicilerin aldıkları ilaçla ilgili imzalayacakları taahhütname ve aynı-nakdi avans belgesini hazırlayıp, bunları üretici/yüklenici firmaya teslim eder.
5. Üretici/ yüklenici firma ilaç satışı için yetkilendireceği bayileri tütün tüccarına, tüccar da belirlenen bayileri ekicilerine bildirir.
6. Bayi taahhütname ve aynı-nakdi avans belgesini doldurarak, listede yazılı miktardaki ilacı söz konusu ekiciye, bedeli dönem sonunda tütün tüccarı tarafından mahsup edilmek üzere verir.
7. Tütün tüccarı bayilere ilaç dağıtımının sonlanmasından sonra toplanan taahhütname ve aynı-nakdi avans belgeleri üzerinden ödeme yapar.

Bu anlaşmalar çerçevesinde sistem şu şekilde işlemektedir: İlaç üreticileri ile tütün tüccarlarının ortak paydası tütün çiftçileridir. Tütün çiftçileri ilaç üreticilerinin son kullanıcıları olup, tütün tüccarları bu çiftçilerin müşterileridir. Sözleşmeli tarım

uygulaması sayesinde tüccar alım yapacağı üreticiyi belirlemektedir. Tütün tüccarı açısından söz konusu olan bu belirlilik tüccara, çiftçiler ile imzaladığı sözleşmelerden yola çıkarak tüm ekicilerinin kullanabileceği ilaç miktarını tahmin edebilme imkânı sağlamaktadır.

Sistemde tütün tüccarı tahmini ilaç miktarlarını ve bu ilaçları kullanacak çiftçileri belirlemektedir. Ancak tüccarın, bitki koruma ürünleri bayilik veya toptancı izin belgesi olmadığı sürece ilaç dağıtımını yapması söz konusu olamayacağından, sistemde dağıtım ilaç üreticisinin sorumluluğu altındadır. Zaten tüccar dağıtım ve stok maliyeti gibi işletme risklerinden sorumlu olmamak için ilacı doğrudan satın almak istememektedir.

790 İlaç üreticisi tüccar tarafından kendisine bildirilen tahmini ilaç miktarının dağıtımını gerçekleştirmek üzere bölgelerde bayiler tespit etmekte ve bu bayilere ilaçları temin etmektedir. Bayer tarafından bu bayilerin belirlenmesinde kullanılan kriter, ticari açıdan güvenilir olmak, ürünün doğru kullanımını sağlayacak teknik kapasiteye sahip olmak ve sistemi yürütebilmek olarak ifade edilmiştir. Belirlenen bayiler tütün tüccarı aracılığı ile çiftçilere bildirilmekte, çiftçiler de bu bayilerden anlaşma çerçevesindeki ilaçları alabilmektedir. Bayilere ödeme tütün tüccarı tarafından ilaç alımlarının sonlanmasından sonra yapılmaktadır. Tüccar ödediği ilaç bedelini daha sonra üreticiye yapacağı tütün ödemesinden mahsup etmektedir.

800 Ege ve Karadeniz'de uygulanan bu sistemde çiftçiye ilaç satışını yapan belirlenmiş bayilerin sayıları Bayer ve Syngenta yetkililerinin ifade ettiği üzere şu şekildedir: Bayer Karadeniz Bölgesi'nde (...), Ege Bölgesi'nde (...) bayi belirlemiştir. Syngenta Ege Bölgesi'nde (...) civarında bayi, Karadeniz'de¹ ise (...) bayi belirlemiştir.

Alliance One firmasıyla kurulan sistem biraz daha farklı çalışmaktadır. İlaç alımlarında daha rekabetçi bir ortam yaratmak için bu tüccar 2007 yılında ilaç toptancıları arasında ihale düzenlemiştir. Bu ihale çerçevesinde toptancılar Alliance One tarafından belirlenen ilaçlar için fiyat teklifinde bulunmaktadır. İlaç üreticisinin buradaki rolü sadece toptancıya ilaç sağlamak olmayıp, aynı zamanda ilaçların dağıtımında toptancılara teknik ve lojistik destek vermek ve üreticilere verilecek eğitimlerin düzenlenmesine yardımcı olmaktır. Yukarıdaki işleyişten farklı olarak burada ilaç üreticisinin sorumluluklarının hepsini toptancı yerine getirmektedir.

1.4.2.4. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Çerçevesinde Yapılan Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin birinci fıkrası "belirli bir mal ya da hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran ya da doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmaları ve uyumlu eylemleri" yasaklamaktadır.

820 Önaraştırma kapsamında incelenen ilk durum ilaç üreticileri Bayer ve Syngenta'nın kendi aralarında anlaşarak zirai ilaçların tütün üreticilerine temininde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmedikleridir. Yapılan incelemelerde Bayer ve Syngenta firmaları arasında rekabeti sınırlayıcı nitelikte değerlendirilebilecek bir işbirliği bulunduğu dair herhangi bilgi veya belgeye ulaşılamamıştır. Aksine iki teşebbüs arasında rekabet olduğuna dair çeşitli bulgulara rastlanmıştır. Syngenta'da

¹ Karadeniz Bölgesi'nde bayileri seçme görevi Syngenta'nın bu bölgedeki tek distribütörü olan Kırtıloğlu tarafından yapılmıştır.

830 bulunan Bayer'in tütün stratejisi üzerine yapılan bir değerlendirmede, Syngenta rakibine yönelik gerçekleştirdiği analizden yola çıkarak kendine tütün için kullanılan ilaçlara ilişkin (....)-(....) yıllarını kapsayan bir strateji geliştirmek istemektedir. Belirlenen (.....TİCARİ SIR.....) unsurlara yer vermiştir. Bu unsurlar Syngenta ve Bayer arasında bu piyasada yaşanan rekabetin yoğunluğuna işaret etmektedir.

Önaraştırma kapsamında yer alan bir diğer durum Bayer ve Syngenta'nın tütün tüccarları T.T.L, Socotab, Alliance One ve Sunel ile imzaladıkları ilaç temin anlaşmaları ile zirai ilaçların tütün üreticilerine temininde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlal edilip edilmediğidir.

840 Şikâyete konu olay esas olarak bir tarafta tütün tüccarlarının yer aldığı diğer tarafta ilaç üreticisi veya toptancıların bulunduğu ilaç temin anlaşmalarıdır. İlaç temin anlaşmalarının yapılış amacı, tütünde görülen hastalık ve zararlılara karşı kullanılacak zirai ürünlerin tütün tüccarlarının sözleşmeli tütün ekicilerine desteklemeli fiyat uygulaması ile ilaç üreticisi tarafından satılmasıdır. Bu anlaşmaların ne sebeple imzalandığını daha açık ortaya koyabilmek için tespitler bölümünde yer alan belgelerden yola çıkarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

850 Sigaranın ana maddesi olan tütüne, tarla döneminde çeşitli hastalık ve zararlılardan korunmak için bazı ilaçlar uygulanmaktadır. Uygulanan bu ilaçların yanlış kullanımı (yüksek dozaj, ilacın atılması ve ürünün hasat edilmesi arasında geçmesi gereken etki sürelerine uyulmaması) tütün üzerinde kalıntı bırakabilmektedir. İlaçların yanlış kullanımı kadar Bakanlıktan ruhsat almamış ilaçların kullanılması da kalıntı problemine yol açmaktadır. Kalıntı hem tütünün içim kalitesini olumsuz etkilemekte hem de kalıntı limitlerinin aşılması sağlık açısından tütün içimi dışında da sorun yaratabilmektedir.

860 Tüccarların üreticilerden aldığı tütünlerin müşterileri sigara üreticileridir. Sigara üreticisi tütün tüccarından alım yapacağı tütünlerde bulunan kalıntı düzeyi konusunda oldukça hassastır ve yukarıda sıralanan sebeplerden ötürü tüccarlara kalıntı konusunda dikkatli olmaları için baskıda bulunmaktadır. Tüccarın sattığı tütünde kalıntı bulunması halinde sigara üreticisi tütünü almamaktadır. Dolayısıyla tütünde sigara üreticisi firmanın kabul edebileceği limitlerin üzerinde kalıntı olması, tütün tüccarı ile sigara üreticisi arasındaki ticari ilişkiyi olumsuz etkilemekte, ürünün sigara şirketi tarafından satın alınmaması sonucunu doğurmaktadır. Bu nedenle kalıntı ve dolayısıyla zirai ilaçlar konusunda tütün tüccarları çok duyarlı davranmak zorundadırlar. Bu duyarlılık hem kullanılan ilaç hem de ilacın doğru kullanılması hususlarında yoğunlaşmaktadır.

870 Tütün tüccarı ve ilaç üreticisi arasında imzalanan anlaşmalarla bu iki hususa çözüm getirilmeye çalışılmıştır. Anlaşma ile sadece çiftçinin kullanacağı ilaçları belirlemek amaçlanmamış aynı zamanda tütün tüccarı tarafından talep edildiği takdirde ilaçların kullanımı ile ilgili eğitimlere yönelik organizasyonlar yapılması sorumluluğu da ilaç üreticisine yüklenmiştir. Alliance One'a ait "Türkiye'de 2006 Mahsulü Pestisit Kalıntısı Sorunu" başlıklı belgede sadece pestistlerin sağlanmasının kalıntı problemini çözmek için yeterli olmayacağı, ayrıca üreticinin ilaç kullanımı konusunda eğitileceği de ifade edilmektedir.

880 Tespitler kısmında yer alan bazı belgelerde de görüldüğü üzere tüccar anlaşmalarda çiftçinin kullanacağı ilacı hem hastalıklara karşı mücadelede gösterdiği performansa hem de kalıntı denemelerindeki sonuçlara göre seçmeye çalışmaktadır. 20.10.2006 tarihinde Alliance One Satış Müdürü tarafından gönderilen e-posta ile başlayan yazışma zincirinde, Dupont'a ait Pılar ve Bayer ve Syngenta'nın ilaçları ile ilgili performans ve kalıntı analizleri hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Yukarıda yer alan değerlendirmeler ışığında, tütün tüccarı çiftçisine sigara üreticisi firmalara yapacağı satışlarda problem yaratmayacak ilaçları sağlamaya ve kullandırmaya çalışmakta, bu sebeple Bayer ve Syngenta ile ilaç temin anlaşması imzalamaktadır. Bu sebeple tütün tüccarları ve ilaç üreticileri arasında yapılan ilaç temin anlaşmalarının ilgili pazarda rekabeti kısıtlama amacı taşımadığı kanaatine varılmıştır.

890 Ancak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi sadece rekabeti engelleme amacı taşıyan anlaşmaları yasaklamamakta, piyasada rekabeti bozucu etki doğuran anlaşmalar da madde kapsamında yasaklanmaktadır. Bu bağlamda, ilgili olayın 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında bir ihlale yol açıp açmadığının ortaya konabilmesi için ilgili pazarda doğurduğu etkiyi de incelemek gerekmektedir. İlaç temin anlaşmalarının ilgili pazarda uygulanması hem marka içi hem de markalar arası rekabet açısından etki doğurmaktadır.

I.4.2.4.1. Markalar Arası Rekabet

900 Tütün tüccarları ve ilaç üreticileri arasında imzalanan ilaç temin anlaşmaları ile kurulan sistem henüz 2 yıldır uygulanmaktadır. 2006 yılında bu sistem sadece Bayer tarafından uygulanırken, 2007 yılında Syngenta da bu sisteme geçmiştir. Bu sistem ile tütünde kullanılan zirai ilaçlarda yaşanan rekabetin belirleyicisi tütün tüccarlarıdır. Zira sözleşmeli ekicilere dağıtılacak ilacı belirleyen tütün tüccarı olup bu tüccarlar büyük bir alım gücü oluşturmaktadır. Tüccar ilacın hastalığa karşı gösterdiği performansa ve ilacın kalıntı problemine yol açmamasına göre alım yapmaktadır.

910 Önümüzdeki yıllarda tütün tüccarı diğer rakip firmaların ilaçlarını da kullanabileceğine dair iradesini çeşitli şekillerde ortaya koymuştur. Bu irade özellikle Alliance One'da ortaya çıkmıştır. Öncelikle Alliance One 2007 yılında ilaç alımlarında daha rekabetçi bir ortam oluşması için toptancılar arasında ihale düzenlemiştir. Hatta sistemi uygulamayan diğer ilaç firmaları ile bağlantı kurmuş ve bu teşebbüslerin tütünde tavsiyesi olan ilaçlarını öğrenmiştir. (.....) Pazarlama ve Geliştirme Müdürü (.....) Alliance One'ın Mayıs ayı içerisinde kendilerini aradığını ve bir sonraki sezon için (.....) ile anlaşabileceklerini beyan ettiklerini dile getirmiştir. (.....) Yönetim Kurulu Başkanı (.....) Alliance One tarafından yakın bir zamanda tütünde tavsiyesi olan ilaçlarına dair bir liste istendiğini bildirmiştir. (.....) tarafından bu isteğe cevaben hazırlanan yazıda, tütünde tavsiyesi olan ilaçlarına dair bir liste hazırlanmış ve Alliance One'a ilgileri için teşekkür edilmiştir. Bunun dışında Alliance One Dupont'un ilaçlarını da denemektedir.

920 Tütün tüccarları ilaç temin anlaşmaları çerçevesinde belirledikleri ilaçların, sözleşmeli ekiciler tarafından kullanımını zorunlu kılmamakta ve üreticinin başka ilaçları kullanma serbestisi bulunmaktadır. Bu durumu kanıtlayan tespit ve bulgulara Yapılan Tespitler (I.4.1.4. ve I.4.1.6.) bölümünde yer verilmiştir.

930 Tütün tüccarlarının sözleşmeli ekicilerine belirledikleri ilaçların kullanılması yönünde bir baskı uygulamadığını gösteren en önemli bulgu anlaşmanın ilaç miktarları ile ilgili “Söz konusu ilacın tahmini tüketim miktarı Sunel tarafından Confidor 3,5 Ton, Bayfidan ... Ton olarak tespit edilmiş olup Sunel hiçbir şekilde bu ilaçların tamamının ekiciler tarafından alınıp alınmayacağını Bayer’e kesinlikle taahhüt etmemektedir. Ancak Sunel eksperleri tüm ekicilerine ilacın kullanımını önerecek ve bu konu ile ilgili çalışmalarını bölgelerde sonuna kadar takip edecektir.” şeklindeki maddesidir.

940 Bu anlaşma hükmü tütün tüccarlarının yaptığı diğer ilaç temin anlaşmalarında da aynı şekilde kaleme alınmıştır². Anlaşmanın bu maddesi ile tüccar, belirlediği ilaç miktarının tamamının çiftçi tarafından satın alınacağı garantisini ilaç üreticisine vermemektedir. Tüccar ilacın kullanılması yönünde çiftçiye önerilerde bulunmaktadır. Bu durum anlaşmalar çerçevesinde belirlenen ilaçların kullanımını için tütün tüccarı tarafından çiftçiye tavsiyede bulunulduğunu göstermektedir. Tütün tüccarı üreticinin Bakanlıktan ruhsatlı diğer ilaçları kullanmasını engellememektedir. Aynı husus tütün tüccarı ve üretici arasında imzalanan tip sözleşmelerde de ortaya konulmaktadır. Tüccarlar tescilli olmayan ilaçların kullanılmamasını istemekte, ruhsatlı olan ilaçlar konusunda bir sınırlama getirmemektedir.

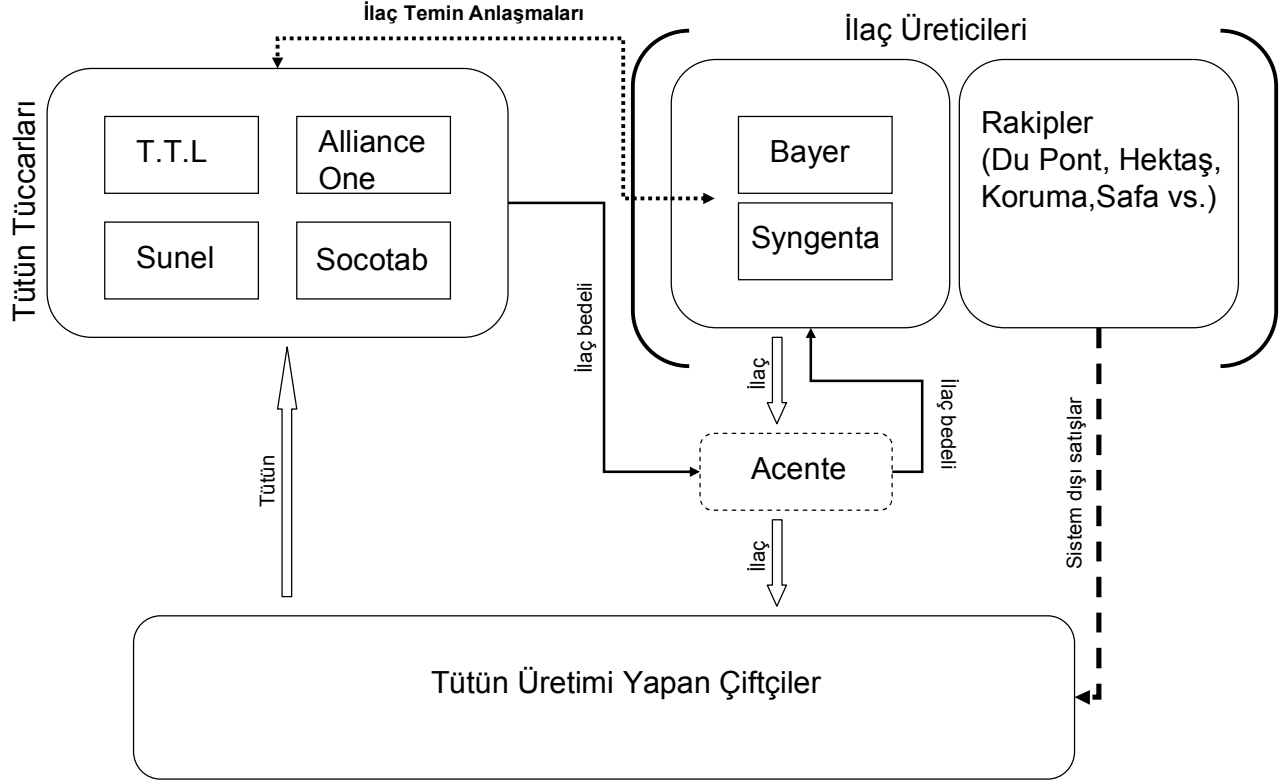
950 Bu sistem ile tütünde kullanılan ilaçlar ilk aşamada tütün tüccarı tarafından finanse edilmekte, ilaç bedeli daha sonra çiftçiye yapılacak ödeme üzerinden mahsup edilmektedir. Ödemelerde sağlanan bu kolaylık çiftçiye 8-9 aylık bir finansman avantajı sağlamaktadır. Tütün üreticisinin gelirin tütün bedeli ile sağlandığı dikkate alındığında, üreticinin ilaç için gerekli ödemeyi tütün bedelini aldığı dönemde yapması da büyük bir kolaylıktır. Zira tütün ekiminden başlayan ve tütün bedelinin alınması ile sonlanan bir mahsul döneminde, ekici için en iyi ödeme zamanı tütün tüccarından ürünün bedelini aldığı dönemdir. Üreticiye sağlanan bu iki avantaj sistemin uygulanmasını kolaylaştırmaktadır. Ancak sözleşmeli çiftçilerin tamamı bu anlaşmalar çerçevesinde belirlenen ve kendilerine avans olarak sağlanan ilaçları almamaktadır. Sistemin piyasada ne derece uygulandığı ile ilgili teşebbüs yetkililerinin bazı beyanları bulunmaktadır. T.T.L yetkilisi (.....) ekicilerinin %[60-70]’inin ilaç firmaları ile yaptığı anlaşmalar çerçevesinde belirlenen ilaçları kullandığını ifade etmektedir. Çiftçi isterse muadil ilaçları kullanmaktadır. Bayer yetkilisi (.....) kendilerine bildirilen tahmini ilaç miktarlarının ancak %[65-75]’inin, Syngenta yetkilisi (.....) ise %[60-70]’inin satışının yapıldığını belirtmiştir.

970 Öte yandan sözleşme süresine de değinmek gerekmektedir. Sözleşmeler bir tütün mahsulü dönemi için yapılmaktadır. Sözleşmelerin kendiliğinden yenilenmesini gerektirecek herhangi bir anlaşma hükmü de yoktur. Zaten sözleşmeler piyasada 2 yıldır uygulanmaktadır ve daha önceden ifade edildiği üzere 2006 yılında sadece Bayer, 2007 yılında hem Bayer hem Syngenta tütün tüccarları ile ilaç temin sözleşmeleri imzalamıştır. Alliance One’ın 2006 yılında Bayer ile çalışırken, 2007 yılında Bayer ve Syngenta’nın ilaçlarını sözleşmeli ekicilerine dağıtması, sözleşmelerin her mahsul döneminde yenilendiğini gösteren bir durumdur. Ayrıca sözleşmelerde herhangi bir münhasırlık hükmü söz konusu değildir. Örneğin Alliance One ve T.T.L hem Bayer hem de Syngenta ilaçlarını kullanmaktadır. Aşağıdaki

² Sadece Syngenta ve Socotab arasında imzalanan 12.3.2007 tarihli anlaşmada Socotab, ilaçların tahmini tüketim miktarlarını, sapma oranlarını içerecek şekilde taahhüt etmiştir. İlgili maddede Socotab eksperlerinin tüm ekicilere ilaçların kullanımını önereceği belirtilmektedir.

şekilde ilaç dağıtım anlaşmaları ile zirai ilaç pazarında yaşanan markalar arası rekabet gösterilmektedir.

Şekil 3: İlaç Dağıtım Anlaşmaları Sonucu Piyasada Yaşanan Markalar Arası Rekabet

- 980 Yukarıda yapılan tespitler ışığında ilaç üreticileri ve tütün tüccarları arasındaki anlaşmaların, diğer ilaç üreticilerinin faaliyetlerini zorlaştırıcı, bir başka deyişle markalar arası rekabeti kısıtlayıcı bir etki yaratmadığı kanaatine varılmıştır. Şöyle ki, söz konusu anlaşmalarda herhangi bir münhasır hüküm yoktur. Tütün tüccarı münhasıran bir ilaç üreticisi ile çalışmadığı gibi, üreticilerine diğer ilaçları kullanmaları konusunda bir yasaklama da getirmemektedir. Tütün üreticisinin tütün tüccarı tarafından yapılan toplu ilaç alımları neticesinde elde ettiği finansman avantajı sayesinde ödeyeceği ilaç bedeli düşmekte, bu da üreticiyi tütün tüccarı tarafından finanse edilen ilaçları almaya yöneltmektedir. Ancak, rakip firmalar tarafından tütün üreticilerine, tütün tüccarı tarafından sağlanan finansman avantajını ve ilaç alımları için yapmaları gereken borçlanma maliyetini karşılayacak bir fiyat sunulursa, üretici rakip ilaçları kullanacaktır. Bu durum tüm ilaç üreticilerinin pazarda yaşadığı rekabeti göstermektedir. Diğer taraftan bu anlaşmalar ile ilaç üreticileri "pazar için" de rekabet etmektedir. Bu durumu tetikleyen unsur sözleşmelerin bir mahsul dönemi için yapılması ve her sene yenileniyor olmasıdır. Sözleşmelerin yenilenmesi tütün tüccarlarının ilaç üreticileri üzerindeki pazarlık gücünü koruyabilmelerini sağlamakta ve ilaç üreticilerinin tütün tüccarları ile anlaşma yapabilmek için yaşadıkları rekabeti artırmaktadır.
- 990

1000 **I.4.2.4.2. Marka İçi Rekabet**

İlaç temin anlaşmalarının marka içi rekabet üzerindeki etkisini ortaya koyabilmek için ilk olarak bayilerin bu sistemdeki görev ve sorumluluklarına değinmek gerekmektedir. Tütün tüccarları ile ilaç üreticileri arasında imzalanan ilaç temin anlaşmalarında ilaç üreticisi, bölgelerde belirli kıstaslara göre seçtiği bayileri sözleşmeli ekicilere ilaç dağıtımını yapması için yetkilendirmektedir. İlaç üreticisi, bayilerin fiziksel imkânlarını göz önüne alarak tütün tüccarı tarafından kendisine bildirilen tahmini ilaç miktarının bayilere teminini sağlamaktadır. Yetkili bayiler, ekicinin nüfus bilgilerini ve ilaç üreticisi tarafından kendilerine dağıtılan tüccar adına düzenlenmiş taahhüname ve aynı-nakdi avans belgesini satış şartlarına uygun olarak doldurarak ekicilere imzalatmakta ve kendine yazılı olarak bildirilen miktardaki ilacı söz konusu ekiciye herhangi bir biçimde bedelini almadan teslim etmektedir. Bayi sattığı ilaçların bedelini ilaç alımlarının tamamlanmasından sonra tütün tüccarından, topladığı taahhüname ve aynı-nakdi avans belgeleri üzerinden almaktadır.

1010

Tütün tüccarı tarafından belirlenen ve ilaç üreticisine bildirilen tahmini ilaç miktarının tamamının, ekiciler tarafından alınacağı şekilde tüccarın bir taahhüdünün bulunmadığı, daha önceki bölümlerde dile getirilmiştir. Dolayısıyla bu anlaşmalar çerçevesinde ilaç üreticisi tarafından sözleşmeli tütün ekicilerine satılmak üzere bayilere sağlanan ilaçların hepsi, bayi tarafından satılamayabilir. Eğer bayiin elinde satılmayan ilaç kalırsa bu durumda ne olduğunun açığa kavuşturulması için Raportörlerce Bayer yetkilisi (.....) ve Syngenta yetkilisi (.....) ile görüşülmüştür. Her iki yetkili de ilaç üreticisi ve tütün tüccarı arasında imzalanan anlaşmalara bayiin taraf olmaması ve söz konusu ilaçların talebi dışında kendine gönderilmesi sebebiyle, elinde ilaç kalması durumunda bu ilaçları bayiden geri aldıklarını belirtmiştir. Ayrıca, ilaç temin anlaşmalarının kapsamında, tütün tüccarı tarafından talepte bulunulursa, üreticilere ilaç kullanımı konusunda düzenlenecek eğitimler de yer almaktadır. Bu eğitimlerin düzenlenmesi sorumluluğu ilaç üreticisindedir. Üreticilere yönelik düzenlenen eğitimlerde bayilerin hiçbir sorumluluklarının bulunmadığı (.....) tarafından ifade edilmiştir. (.....) ise üreticilere yönelik düzenlenen eğitimlerde bayilerin tütün tüccarları ile aralarındaki sözleşmelerden doğan bir sorumluluklarının olmadığını fakat bazen bayilerden bu konuda yardım aldıklarını ifade etmiştir. Son olarak taşıma maliyetleri ile ilgili sorulan soruda, dağıtım sistemlerinde taşıma maliyetlerinin ilaç üreticilerine ait olduğu ve bu durumun tüm dağıtım noktaları için geçerli olduğu bilgisi verilmiştir.

1020

1030

Verilen bilgiler ışığında, ilaç temin anlaşmalarında yetkili bayi olarak belirlenen bayilerin 4054 sayılı Kanun kapsamındaki sorumluluklarının belirlenmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır.

1040

2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyetinin Açıklanmasına Dair Kılavuz'da (Kılavuz), teşebbüslerin mal veya hizmetlerin alım veya satımında acentelik sistemini benimsemeleri halinde, acenteye getirilen sınırlamaların genellikle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olmadığı ve prensip olarak muafiyet rejiminin de konusu olamayacağı ifade edilmektedir. Teşebbüsler arasındaki ilişkinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında olup olmadığını belirleyen faktör, acentenin, müvekkili tarafından atandığı faaliyetlerle ilgili olarak ticari veya mali bir risk alıp almadığıdır.

1050 Kılavuzda örnek olarak sayılan aşağıdaki hallerden bir ya da daha fazlası söz konusu olduğunda, taraflar arasındaki ilişki 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ele alınmaktadır. Bu hallerin mevcut olay kapsamında varlığı sırası ile incelenmiştir.

- *Taşıma masrafları da dahil olmak üzere mal veya hizmetlerin alım veya satımına ilişkin masraflara acentenin katkıda bulunması:* Dağıtım sistemlerinde taşıma maliyetlerine, ilaç üreticilerinin katlandığı ifade edilmiştir. Mevcut olayda satışlara ilişkin önemli bir masraf ekiciye düzenlenecek taahhütname ve aynı-nakdi avans makbuzlarıdır. Bu makbuzlar tütün tüccarı tarafından düzenlenip ilaç üreticisine verilmekte ve makbuzları yetkili bayilere ilaç üreticisi göndermektedir. Bayi bu aşamada katlandığı hiçbir masraf bulunmamaktadır.

1060

- *Acentenin satış artırma faaliyetlerine doğrudan veya dolaylı olarak katkıda bulunmaya zorunlu tutulması:* Mevcut olayda satış artırma faaliyeti olarak değerlendirilebilecek tek husus üreticilere doğru ilaç kullanımına ilişkin verilecek eğitimlerdir. Düzenlenecek eğitimlerde sorumluluk ilaç üreticisine ait olup, bayi eğitimlerin düzenlenmesine herhangi bir katkıda bulunmamaktadır.

1070

- *Stokta tutulan sözleşme konusu malların finansmanı ya da kayıp malların maliyeti gibi riskleri acentenin taşınması ve satılmayan ürünleri acentenin müvekkile iade edememesi:* Mevcut olayda yetkili bayiin 4054 sayılı Kanun kapsamında durumunu belirleyen en önemli husus satılmayan malların iade edilmesidir. Anlaşmalar çerçevesinde ilaç üreticisinden bayie gönderilen ilaçların bir kısmının satılmaması olasılığı bulunmaktadır. Bu durumda eğer bayiin elinde satılmayan ilaç kalırsa, ilaç üreticisi söz konusu ilaçları geri almaktadır. Oysa ki diğer bayiler için böyle bir durum söz konusu değildir.

1080

- *Acentenin satış sonrası hizmet, tamir veya garanti hizmeti vermekle yükümlü tutulması:* Üretici eğitimleri bu sistemde satış sonrası verilen hizmet ayağını oluşturmaktadır ve daha önceden de değinildiği üzere bayilerin bu eğitimlerin düzenlenmesine bir katkısı bulunmamaktadır.

İlaç üreticisi tarafından yetkilendirilen bayiler sözleşmeli tütün ekicilerine tütünde kullanılan ilaçların satılması bakımından 4054 sayılı Kanun kapsamında birer teşebbüs olmayıp, ilaç üreticisi adına faaliyet gösteren acentelerdir. Bayiler ilaç üreticisinin anlaştığı tütün tüccarlarının sözleşmeli ekicilerine yapılan satışlarda ilaç üreticisi adına faaliyet göstermekte ve ilaç temin anlaşmalarından dolayı herhangi bir mali veya ticari risk almamaktadır. Bu sebeple, yetkilendirilmiş bayi ile ilaç üreticisi arasındaki ilişki 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamı dışındadır.

1090

I.4.2.5. 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Çerçevesinde Yapılan Değerlendirme

4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması yasaklanmaktadır. Bu madde kapsamında yasaklanan faaliyetlerde rekabet ihlali olarak kabul edilen eylem hakim durumdaki teşebbüs tarafından gerçekleştirilmeli ve hakim durumdaki teşebbüs tarafından gerçekleştirilen eylem bir kötüye kullanma hali içermelidir. Hakim durumun kötüye kullanılmasına ilişkin yapılan değerlendirmelerde, incelemeye konu teşebbüsün hakim durumda olup olmadığı

- 1100 analiz edilerek incelemeye başlanabileceği gibi, başlangıç olarak şikayete konu eylemin bir kötüye kullanma hali içerip içermediği de irdelenebilir. Mevcut dosya kapsamında, ilaç üreticilerinin tütün tüccarları ile yaptıkları anlaşmalarda rakipleri dışlayıcı bir kötüye kullanma hali olup olmadığı incelenecektir. Mevcut piyasada bulunan rakip teşebbüslerin faaliyetlerini zorlaştıracak temel unsur ilaç temin anlaşmalarıdır. İlaç temin anlaşmalarının 4054 sayılı Kanun çerçevesinde dışlayıcı bir kötüye kullanma hali sayılabilmesi için, rakiplerin piyasadaki faaliyetlerini zorlaştırmayı amaçlaması veya başka bir teşebbüsün piyasaya girmesini doğrudan ya da dolaylı olarak engellemesi gerekmektedir. Ancak yukarıda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde yapılan değerlendirmede de belirtildiği gibi
- 1110 anlaşmaların amacının rekabeti sınırlandırmak değil kaliteli ve kalıntısız tütün ürünü elde etmek olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Zaten anlaşmada piyasada yer alan diğer ilaç firmalarının faaliyetlerini zorlaştıracı etki yaratabilecek hiçbir münhasır hüküm bulunmamakta, anlaşmanın süresi makul bir süre ile (bir mahsul dönemi) sınırlanmakta ve tütün tüccarları çiftçilere belirlenen ilaçları kullanmaları yönünde baskıda bulunmamaktadır. Dolayısıyla, şikâyete konu olan sistemin 4054 sayılı Kanun çerçevesinde bir kötüye kullanma hali sayılamayacağı kanaatine varılmıştır.

- Ayrıca piyasada mevcut potansiyel rekabet imkanları ve ilgili pazarda tütün tüccarlarının alım gücü göz önüne alındığında Bayer veya Syngenta'nın ayrı ayrı veya birlikte hakim durumda bulduklarını söylemek mümkün değildir.
- 1120

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1. İlaç üreticileri Bayer Türk Kimya San. Ltd. Şti. ile Syngenta Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin aralarında anlaşarak zirai ilaçların tütün üreticilerine temininde 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerini gösterir herhangi bir belge ya da bulguya rastlanmaması,
 2. İlaç üreticileri ve tütün tüccarları arasında tütün tüccarlarının sözleşmeli ekicilerine ilaç temini konusunda imzalanan anlaşmaların, 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerini ihlal etmemesi,
- 1130

nedeniyle, dosya konusu şikayet ile ilgili olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir